

Fremtidsfullmakt er et privatrettslig alternativ til vanlig vergemål.

Vergemålsloven definerer fremtidsfullmakt slik:

«En fremtidsfullmakt er en fullmakt til én eller flere personer om å representere fullmaktsgiveren etter at fullmaktsgiveren på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helbred ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser innen de områdene som omfattes av fullmakten.»

Valg av fullmektig

Det er viktig at den som velges som fullmektig er helt til å stole på. Det kan være lurt å diskuteres innad i familien hvem som skal være fullmektig. Er det store konflikter i familien, er kanskje en fremtidsfullmakt ikke det rette. Vær også klar over at det ikke er samme kontroll over en fullmektig som det over en verge. Fylkesmannen kan kreve opplysninger om fullmaktsforholdet og pålegge regnskapsplikt. Fullmektigen kan ikke gis noen sanksjoner fra fylkesmannen. Mislighold må bringes inn for rettsapparatet som privatrettslig erstatningskrav.

Absolutte krav til en fremtidsfullmakt;

- Fullmaktsgiveren må være over 18 år og i stand til å forstå fremtidsfullmaktens betydning
- Fremtidsfullmakten må være skriftlig
- Det må fremgå at den er ment å ha en fremtidsvirkning
- Fremtidsfullmakten må undertegnes av fullmaktsgiver i påsyn av 2 vitner
- Fremtidsfullmektigen må være en fysisk person. Det kan ikke utpekes en juridisk person. En navngitt advokat i fremtidsfullmakten er å regne som en fysisk person selv om han arbeider på et advokatkontor som er en juridisk person.

Det anbefales å utnevne flere personer som fullmektig dersom førstevalget blir forhindret til å utøve sin funksjon eller dør. Hvis det ikke er utnevnt flere personer er fremtidsfullmakten verdiløs om den utnevnte blir forhindret eller dør. Det mest vanlige er å utnevne ektefelle som fullmektig og barn som de neste på lista. Man kan imidlertid velge hvem man måtte ønske som fullmektig.

- Vitnene må undertegne samtidig med fullmaktsgiver
 - Vitnene må ha fylt 18 år
 - Vitnene må forstå betydningen av å undertegne
 - Fullmektigen selv, fullmektigens ektefelle eller samboer, foreldre, barn og barnebarn kan ikke undertegne som vitne.

Det anbefales videre at man unngår å velge vitner som kan ha en egeninteresse i at det opprettes en fremtidsfullmakt. Typisk eksempel er hvis noen som skal

være vitne vil motta gaver/ arveforskudd iht fremtidsfullmakten. Egne barn eller søsken av fullmektigen kan være uheldige valg.

Fremtidsfullmakten bør inneholde

Dato for når fremtidsfullmakten ble utstedt.

Vitnenes fødselsdato og adresse

Det bør fremgå av fremtidsfullmakten at vitnene ved sin underskrift bekrefter at fullmaktsgiver opprettet den av egen fri vilje og at fullmaktsgiver forstod fremtidsfullmaktens innhold og betydning.

Hvorfor er valg av vitner så viktig?

Skulle valg av vitner medføre at en fremtidsfullmakt ikke kan stadfestes av fylkesmannen, er løpet kjørt. Det er ikke mulig å få forhåndsgodkjent en fremtidsfullmakt.

Stadfesting av fullmakt

Fullmakten kan bare stadfestes etter at fullmaktsgiveren er erklært ute av stand til å ta vare på sine interesser selv.

Nærståendes rettigheter og begrensninger

Nærstående har iht. § 94 i vergemålsloven rett til å representere et familiemedlem som ikke lenger har samtykkekompetanse eller mangler rettslig handleevne. Dette gjelder så vel i økonomiske som personlige forhold.

Nærstående har ikke anledning til å råde over formue, gi gaver og utbetale forskudd på arv. Nærstående kan ikke leie ut eiendom.

Dersom det er opprettet fremtidsfullmakt kan ikke nærstående gjøre krav på representasjonsrett. Det samme gjelder om det er opprettet vergemål. Som nærstående i denne sammenheng regnes:

- a. Ektefelle eller samboer
- b. Barn
- c. Barnebarn
- d. Foreldre

Legg merke til at søsken ikke regnes som nærstående i denne sammenheng. Dersom det ikke finnes noen av kategori a- d i live må det opprettes verge. Søsken kan være verge.

Hva kan reguleres i fremtidsfullmakt.

Strengt tatt kan fullmaktsgiver skrive hva han/ hun vil inn i fullmakten, både av økonomiske og personlige forhold. En fremtidsfullmektig kan ikke stemme ved valg, inngå ekteskap på vegne av fullmaktsgiver, erkjenne farskap, samtykke til organdonasjon, opprette eller tilbakekalle testamente eller samtykke til tvang uten særskilt hjemmel i lov». De hjemler fremtidsfullmektigen skal ha i økonomiske spørsmål ut over vanlige gjøremål må stå spesifikt i fremtidsfullmakten. Dette gjelder salg av fast eiendom, fordeling av overskudd ved eventuelt salg, utbetaling av forskudd på arv, gaver ut over det som var normalt at fullmaktsgiveren ga. Fullmaktsgiveren kan bestemme i fremtidsfullmakten hvem som skal være nærmeste pårørende. Dette behøver ikke å være samme person som er utpekt som fullmektig.

Oppbevaring av fremtidsfullmakt

Det eksisterer per i dag ingen oppbevaringsordning av fremtidsfullmakter, slik det gjør for testamenter. Det anbefales at fremtidsfullmakten oppbevares av fullmaktsgiver på et trygt sted som safe, våpenskap e.l. Oppbevaring bør avtales med eller gjøres i samråd med fullmektigen, slik at vedk. vet hvor fullmakten er når den skal tas i bruk.

Vurder om du skal skaffe deg en legeerklæring

Det kan være hensiktsmessig å oppsøke fastlegen og få en legeerklæring så snart fullmakten er skrevet. På den måten kan du unngå at det senere oppstår tvil om at du forstod fremtidsfullmaktens innhold og betydningen av å opprette en fullmakt. Legeerklæringen må bekrefte at du forstår fullmaktens betydning på de områdene den regulerer. Dette er særlig viktig dersom du har en begynnende kognitiv svikt på det tidspunktet du underskriver fremtidsfullmakten. Ta gjerne med fremtidsfullmakten til legen slik at dere kan snakke om innholdet i fullmakten. Det vil gjøre det lettere for legen å vurdere om du forstår betydningen av innholdet i fullmakten. En legeerklæring er uansett en enkel måte å forsikre seg om at det ikke senere stilles spørsmål ved fremtidsfullmaktens gyldighet, for eksempel hvis du skulle bli rammet av alvorlig sykdom som utvikler seg *raskt*.

Tilbaketrekking og endring av fremtidsfullmakt

En fremtidsfullmakt kan alltid trekkes tilbake så lenge den ikke trådt i kraft. Tilbaketrekking skjer ved at fremtidsfullmakten makuleres eller ødelegges. Dersom det skal foretas endringer i en fremtidsfullmakt må dette skje ved

makulering av den gamle og utstedelse av helt ny fullmakt. Fremtidsfullmakten gjelder fra fullmaktsgiveren erklæres ute av stand til selv å ivareta sine interesser og til fullmaktsgiveren er død.

Stadfesting av fremtidsfullmakt.

Det er ikke noe absolutt krav om at en fremtidsfullmakt skal stadfestes av fylkesmannen. Problemer oppstår først når tredjeperson ikke aksepterer eller vegrer seg for å akseptere fullmakten. Statens kartverk nekter å tinglyse eierskifter i slike tilfeller uten fylkesmannens stadfesting. Det kan også skje at bankene nekter å gjennomføre større utbetalinger uten slik stadfesting. Det er fullmektigen som må fremme krav til fylkesmannen om slik stadfesting.

Informasjon om fremtidsfullmakt og eksempel på fremtidsfullmakt

Det finnes mye informasjon om fremtidsfullmakt på nettet. Disse to internettsidene anbefales:

Fylkesmennenes fellesadministrasjon har laget en god og oversiktlig informasjon om fremtidsfullmakt; <https://www.fylkesmannen.no/nb/Vergemal/fremtidsfullmakt/>

Vergemaal.no; <https://www.vergemal.no/eksempler-paa-fremtidsfullmakt.524093.no.html>

Her er et eksempel på hvordan en fremtidsfullmakt kan se ut;

<https://www.vergemal.no/getfile.php/4646602.2573.iwalaimmuzmtjs/Eksempel+p%C3%A5+fremtidsfullmakt+2020.docx>

Vi har konvertert skjemaet som ligger på ovennevnte adresse til Word-format og vil knytte en del kommentarer til skjemaet.

Hva skal stå i fullmakten

Det er fullmaktsgiver som bestemmer hva som skal stå i fullmakten og hvordan den skal se ut, men det er en del formalkrav som må oppfylles for at fullmakten skal være gyldig. Vi har merket punktene som må være med i fullmakten med rød skrift. I eksempelet er det en del kommentarer/ merknader som ikke skal være med i selve fullmakten. Disse er skrevet med kursiv skrift. Husk å konvertere rød skrift i eksempelet til sort skrift og å fjerne kommentarer/ merknader med kursiv skrift.

Hvem skal være fullmektig

Det første fullmaktsgiver må ta standpunkt til er hvem som skal være fullmektig og om det skal være flere. Hvis det skal være flere fullmektiger må ansvarsfordelingen mellom dem fremgå av fullmakten. Normalt vil det være tilstrekkelig med en fullmektig. Hvis det bare skal være en fullmektig må opplysningene om Fullmektig 2 og oppgavene til de to fullmektigene klippes ut av skjemaet.

Hvem skal overta hvis fullmektigen ikke lenger kan skjømte oppgaven?

Det er viktig at man sørger for at det er noen til å overta fullmakten dersom den som utnevnes skulle falle fra eller bli ute av stand til å skjømte fullmaktsforholdet. Dette må fullmaktsgiver selv sørge for i

fullmakten. Det er ikke mulig å utnevne noen til å tre inn i fullmakten etter at fremtidsfullmakten er trådt i kraft. Erstatte for oppnevnt fullmektig gjøres under punktet Endrede forhold.

Fullmaktens ikrafttredelse

Under punktet Fullmaktens ikrafttredelse må det velges mellom de to alternativene. Det som ikke velges må klippes ut av skjemaet.

Underretning til fullmaktsgiver

Under punktet som omhandler underretning til fullmaktsgiver om fullmaktens ikrafttreden må det anføres hvem som skal underrettes i tillegg.

Generelle plikter

Under punktet om fullmaktens generelle plikter kan fullmaktsgiver velge å la det som står bli stående evt tilføye det man ønsker.

Fullmektigens oppgaver

Et av de viktigste punktene i fullmakten er Fullmektigens oppgaver. Her står fullmaktsgiver helt fritt til å skrive inn hva vedkommende vil. Her må man være nøye med å slette det som ikke skal være med. Det er viktig at man får med adresser på eiendommer som skal selges. Hvis dette ikke klart fremgår av fullmakten kan det bli problemer med tinglysing av salg. Det er også viktig at beløpsgrenser påføres på skjemaet. Dersom det er oppgaver man mener at fullmektigen skal ha rett til å utføre og de ikke står i skjemaet er det bare å tilføye disse.

Regnskapsplikt

Under punktet om regnskapsplikt må fullmaktsgiver ta standpunkt til om fullmektigen skal pålegges regnskapsplikt. Husk at ingen kan påtvinges å være fullmektig:

Underskrift og bevitnelse

Fullmakten må skrives under fullmakten samtidig som begge vitnene er til stede og påser underskriften. Begge vitnene må signere på skjemaet at de var til stede og bevitnet underskriving av fullmakten.

Husk at det stilles krav til vitnene at de ikke slektninger i rett opp- eller nedstigende linje (foreldre, barn, barnebarn) eller ektefelle/ samboer.

Eksempel på fremtidsfullmakt er vist på etterfølgende sider.

Fremtidsfullmakt

Undertegnede (navn på fullmaktsgiver) f.nr.

gir herved følgende person(er) fullmakt til i fremtiden å representere meg, og handle på mine vegne, dersom jeg på grunn av sinnslidelse, demens eller alvorlig svekket helbred, ikke lenger er i stand til å ivareta mine egne interesser:

Fullmektig 1 navn Adresse f.nr.....

Fullmektig 2 navn Adresse f.nr.....

Dersom det oppgis to fullmektiger:

Fullmektig 1 skal ivareta

.....
.....
.....

Fullmektig 2 skal ivareta

.....
.....
.....

Fullmektigene skal ivareta

..... i fellesskap.

Endrede forhold

Dersom min fullmektig blir forhindret, eller ikke lenger er i stand til å ivareta mine interesser i henhold til denne fullmakten, skal f.nr..... kunne tre inn som ny fullmektig.

OBS: Hvis fullmektigen er din samboer/ektefelle, bør du presisere om han/hun skal fortsette å være fullmektig hvis samboerskapet/ekteskapet opphører. Du kan eventuelt skrive inn en annen person som skal være din erstatningsfullmektig, og at den skal tre inn hvis samboerskapet/ekteskapet opphører.

Fullmaktens ikrafttredelse

OBS: Det stilles ikke krav til legeerklæring for ikrafttredelse, men det kan være fornuftig. Fullmaktsgiver kan derfor velge om det skal stå i fullmakten at legeerklæring skal innhentes.

Fullmakten trer i kraft fra det tidspunkt

- det foreligger erklæring fra min lege på at jeg ikke kan ivareta egne interesser. Fullmektigen har rett til å innhente legeerklæring om min helsetilstand, for å godtgjøre at jeg er ute av stand til å ivareta mine interesser.
- jeg ikke lenger er i stand til å ivareta mine interesser

**Min fullmektig skal underrette meg og min ektefelle/samboer, ev.
(andre nære slektninger) om fullmaktens ikrafttredelse og om dens innhold.**

Hvis min ektefelle eller samboer ikke lenger er i live skal

..... underrettes.

Fullmektigens generelle plikter

Fullmektigen skal blant annet:

- Handle i samsvar med fullmakten og fremme mine interesser og rettigheter
- Høre meg, så langt det er mulig, før vedkommende treffer beslutninger
-

Fullmektigens oppgaver

Nedenfor følger eksempler på en fullmektigs oppgaver. Fullmaktsgiver tar kun med det han/hun ønsker og listen er heller ikke uttømmende, så mer kan legges til.

OBS: Dersom det dreier seg om utdeling av store beløp i forbindelse med gaver eller salg av fast eiendom, bør du tenke gjennom forholdet til arvereglene og også til innholdet i et testament dersom du har skrevet det.

Ivareta mine økonomiske interesser ved å

- Disponere mine bankkontoer
- Inngå avtaler om bruk av betalingstjenester knyttet til kontoene
- Betale mine utgifter
- Ha tilgang til bankbokser
- Håndtere min gjeld på følgende måte:
.....
- Håndtere forsikringsavtaler på følgende måte:

Å sørge for gaver på følgende måte:

.....

Gi gaver til mine barn (ev. navn) ved jul og bursdager på inntil kr..... og mine barnebarn (ev. navn) ved jul og bursdager på inntil kr og søsken..... (ev. navn på andre gavemottakere) på inntil kr så lenge min økonomi gir rom for det.

Det skal alltid være tilbake minimum kr av mine likvide midler

Ved bryllup/dåp/konfirmasjon og tilsvarende skal det gis gaver på følgende måte:

.....
.....
.....

Selge min bolig med adresse

..... på det tidspunkt jeg får fast sykehjemsplass, ev. annet tidspunkt.....

Selge min fritidseiendom med adresse på det tidspunkt

Midlene fra salget av, etter at all min gjeld er betalt, skal håndteres på følgende måte:

.....
.....

.....(navn) gis anledning til å overta fast eiendom til markedspris

Fordele løsøre/gjenstander jeg ikke kan nyttiggjøre meg av på følgende måte:

.....
.....

.....

Kreve boet skiftet dersom jeg sitter i uskiftet bo

.....

.....

.....

Ivareta mine personlige interesser ved å

Sørge for at det søkes om de tjenester jeg har krav på og behov for, og eventuelt klage på vedtak

Sørge for sletting av mine profiler på sosiale medier

Rydde opp i digitale tilganger.....

- skal være min nærmeste pårørende og få rettigheter som nærstående etter helselovgivningen
- Så lenge jeg er i helsemessig stand til det, ønsker jeg å foreta følgende turer/reiser/kulturelle opplevelser

.....
.....

- Gjenstander som skal bli med meg på sykehjemmet

.....
.....

- Kjæledyr skal ivaretas på følgende måte

.....
.....

Vederlag

- Min fullmektig har krav på å få dekket sine utgifter av mine midler og skal hvert år kunne beregne seg et rimelig vederlag for sitt arbeid som fullmektig, begrenset til kr

Regnskapsplikt

Fullmektigen har i utgangspunktet ingen regnskapsplikt eller plikt til å innlevere opplysninger om fullmaktsforholdet ellers til noen. Han eller hun har bare plikt til å oppbevare visse opplysninger i samsvar med vergemålsloven § 85 tredje ledd annet punktum. Fullmaktsgiveren kan imidlertid bestemme at fullmektigen for eksempel skal innlevere opplysninger eller regnskaper til en bestemt tredjeperson, jf. første ledd. Dette kan for eksempel være en revisor.

- Fullmektigen skal ha opplysnings- eller årlig regnskapsplikt overfor

.....

Fullmaktsgivers signatur

Sted Dato

Signatur

Vitner

Som tilkalte vitner bekrefter vi at denne fremtidsfullmakt ble undertegnet av fullmaktsgiver i dag, mens vi begge var til stede samtidig.

Vi bekrefter at vedkjente seg fremtidsfullmakten som sin vilje dersom han/hun i fremtiden ikke kan ivareta egne interesser.

Vi er ikke fullmektiger etter fullmakten og heller ikke ektefelle, samboer, foreldre, barn eller barnebarn. Vi underskriver herved etter fullmaktsgivers eget ønske, mens han/hun selv er til stede.

Dersom det er tvil om vilkårene for opprettelse av fullmakten er oppfylt, kan det fremlegges legeerklæring før vitnenes undertegning.

Sted: dato:

(Vitne 1)

Navn:

Født:

Adresse

Signatur

(Vitne 2)

Navn:

Født:

Adresse

Signatur